

Koulua koulua käymättömille

Johanna Sergejeff

Koulua käymättömät oppilaat, koulupudokkaat, koulukieltäytyjät, koulufoobikot, lintsarit, pinnarit...

School refusal (Berg, 1997, 2002)

- Lapsi/uori kieltäytyy menemästä kouluun, joka johtaa usein pitkiin poissaoloihin;
- Lapsi/Nuori on yleensä kotona ja vanhemmat usein tietävät tästä; ei epäsosiaalista käytöstä
- Lapsi/nuori kokee emotionaalista ahdistusta liittyen kouluun menemiseen
- Vanhemmat ovat yrittäneet saada lapsen/nuoren käymään koulua

Truancy I. lintsaus

School withdrawal

- Poissaolot liittyvät vanhempien tarpeisiin

School exclusion

- Koulu siirtää lapsen/nuoren opiskelemaan kotona esim. aggressiivisuuden takia

Poissaolojen lisääntyminen

Menee kouluun "painostettuna" ja yrittää saada luvan jäädä kotiin

Toistuvaa hankaluutta kouluun lähtemisessä

Myöhästelyn lisääntyminen

Poissaoloja yksittäisiltä tunneilta

Poissaolot ja läsnäolot vaihtelevat jaksoittain

Jatkuvampia poissaolojaksoja

Ei tule kouluun

Muk. Kearney, 2001

Poissaoloihin (luvatun poissaolo, sairauspoissaolo ja muu huolestuttava poissaolo) puuttuminen perusopetuksessa

[http://www.socca.fi/files/7499/Poissaolojen seuranta ja niihin puuttuminen \(perusopetus\).pdf](http://www.socca.fi/files/7499/Poissaolojen_seuranta_ ja_niihin_puuttuminen_(perusopetus).pdf)

Ennaltaehkäisevä toiminta

Yhteisöllisen opiskeluhuollon keinoin lisätään oppilaiden osallisuutta ja yhteisöllisyyttä.

Sujuva yhteistyö kodin ja koulun välillä.

Oppilaiden läsnäoloa koulussa seurataan **systemaattisesti ja jatkuvasti**.

Oppilashuoltohenkilöstön **konsultointi** mahdollisimman matalalla kynnyksellä

Huoli puheeksi

Oppilaan poissaoloista herää huoli kotona/koulussa.

Luokanopettaja/luokanvalvoja **keskustelee** asiasta oppilaan kanssa ja on yhteydessä huoltajiin ja sopii mahdollisesta yhteydenotosta oppilashuollon työntekijään.

Tehdään **perusteellinen kartoitus poissaolojen syistä ja kokonaistilanteesta**. Kartoituksen osana voidaan käyttää esim. koulupoissaolokyselyä (SRAS-R).

Yli 30 h

Jos tilanne ei korjaannu selvittelyn ja puhelinkeskustelun jälkeen (poissaoloja yli 30h), opettaja kutsuu koolle **palaverin**.

Palaveri kokoaa yhteen ne toimijat, jotka oppilas ja hänen huoltajansa arvioivat tarpeelliseksi oppilaan koulunkäynnin tukemisessa. Pohditaan myös ketkä muut toimijat voisivat tukea oppilasta.

Useimmiten mukaan kutsutaan myös joku/jotkut oppilashuollon työntekijöistä. Tarvittaessa voidaan muodostaa **monialainen asiantuntijaryhmä**, joka sopii tukitoimista ja seurannasta yhdessä.

Koulun tukitoimet mietitään. Tarvittaessa koulun ulkopuolisten tahojen **konsultaatiot**.

Sosiaalihuoltolain mukainen yhteydenotto harkittava.

Yli 50 h

Tarvittaessa (kun poissaoloja yli 50h) kutsutaan mukaan koulun ulkopuolisia toimijoita **monitoimijaiseen yhteistyöhön** ja pohditaan puuttumisen keinoja.

Sovitetaan yhdessä, miten oppilaan tilanteen etenemistä seurataan ja kuka siitä miltäkin osin vastaa.

Sovitetaan myös **seurantapalaverin** ajankohta ja **vastuuhenkilö** oppilaan asioissa.

Koulun tukitoimet mietitään. Koulun ulkopuolisten tahojen **konsultaatiot ja yhteistyö**.

Tilannetta seurataan jatkuvasti. Lastensuojeluilmoitus harkittava.

Yli 70 h

Mikäli tukitoimet ja seurantapalaverit eivät auta ja poissaoloja kaikesta huolimatta on jatkuvasti/runsaasti (yli 70h), tehdään ensisijaisesti sosiaalihuoltolain mukainen yhteydenotto tai lastensuojeluilmoitus konsultaation pohjalta.

Koulu on tässä vaiheessa selvittänyt poissaolojen syitä omalta osaltaan ja käyttänyt koulun tukitoimia monipuolisesti.

Lastensuojeluilmoituksen pohjana on huoli poissaolojen aiheuttamasta syrjäytymisriskistä ja normaalin kehityksen ja koulunkäynnin vaarantumisesta. Ilmoituksessa mainitaan koulussa jo tehdyt kartoitukset, tukitoimet sekä huoltajien kanssa tehty yhteistyö.

Sovitetaan myös **seurantapalaverin** ajankohta ja **vastuuhenkilö** oppilaan asioissa.

Mikä motivoi poissaoloon?

Johanna Sergejeff

SRAS

School Refusal Assessment Scale (Kearney 2007)

Koulupoissaolokysely

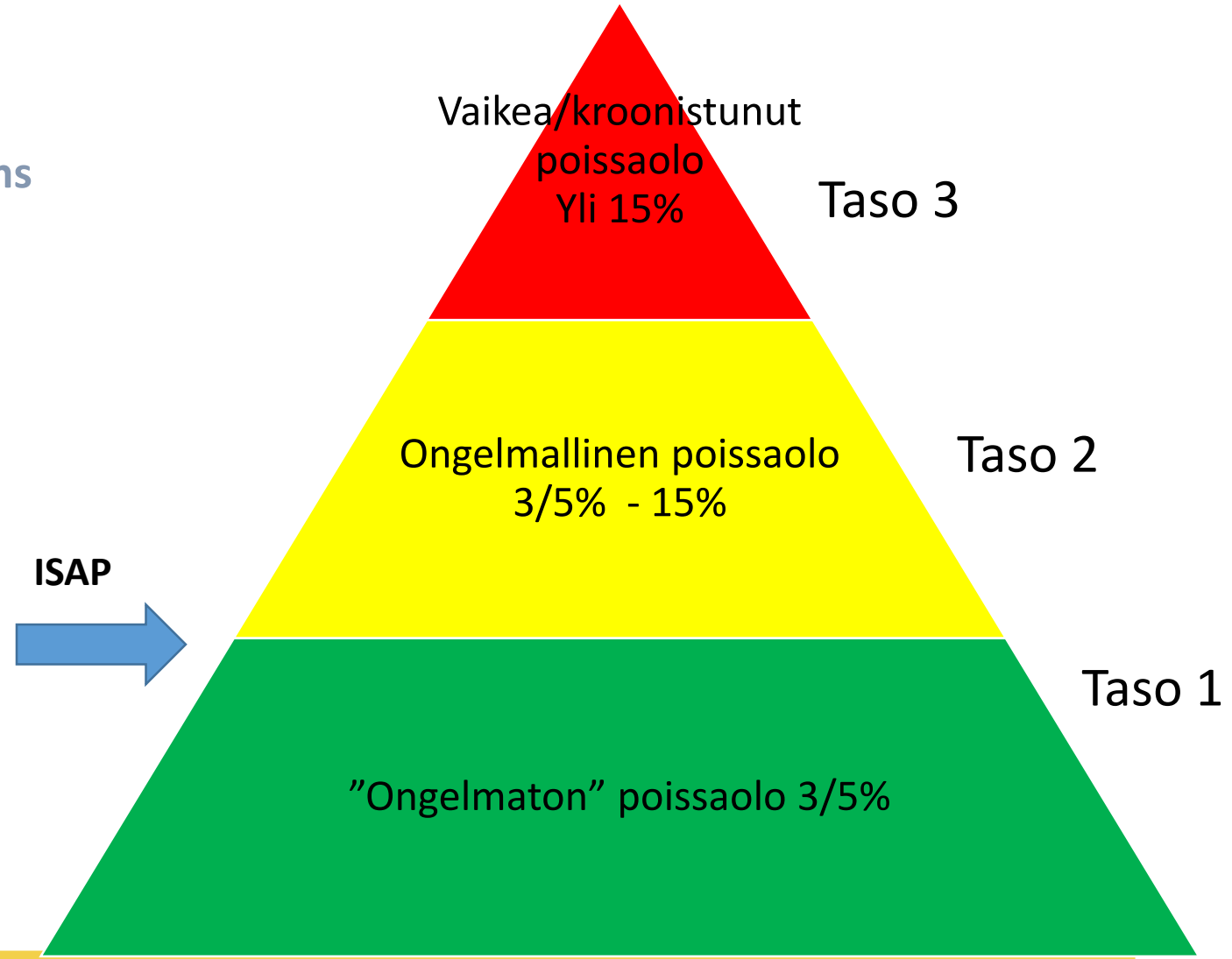
- Pyritään selvittämään mistä poissaolo johtuu
- 24 kysymystä, jotka pisteytetään ja saadaan suoraan näkymä ko. syihin
- Ei sisällä ympäristöön tai kiusaamiseen liittyviä asioita
- Käännetty osana pääkaupunkiseudun LAPE-työskentelyä
- Pilotoitu keväällä 2018
- Tulossa julkiseksi

www.socca.fi

ISAP (Knollmann, M. 2018)

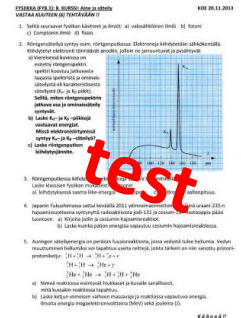
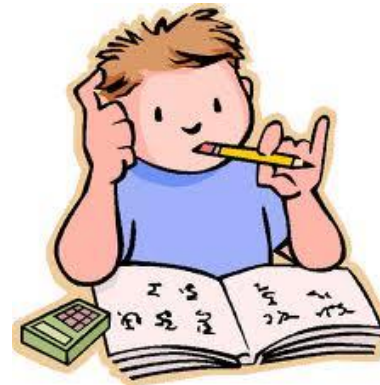
Inventory of School Attendance Problems

- Huomioi myös perheeseen ja kouluympäristöön liittyviä seikkoja
- 48 kysymystä
- Voidaan käyttää poissaolojen syiden kartoittamiseen
- Oppilaat arvioivat sekä oireen vaikeutta, että sen vaikutusta koulunkäyntiin
- Validoitu 8 – 19 –vuotiaille
- Suomennetaan parhaillaan osana Monni Online-hankkeita
- Pilotoinnit keväällä 2019

Muk. Skedgell & Kearney 2016

Esimerkki kotona opiskelun tukemisesta

Opettajat laativat tehtäväpaketteja, jotka toimitetaan oppilaalle

Oppilas suorittaa sovitut tehtävät usein vähäisellä pedagogisella tuella

Osaamista mitataan kokeella, jonka oppilas tekee sovitussa paikassa

tuuve.fi, monnionline.fi

Tuuve ja Monni Online

Tuettua verkko-opetusta erityistilanteissa

2016 - 2019

monni
Online

Tavoitteena

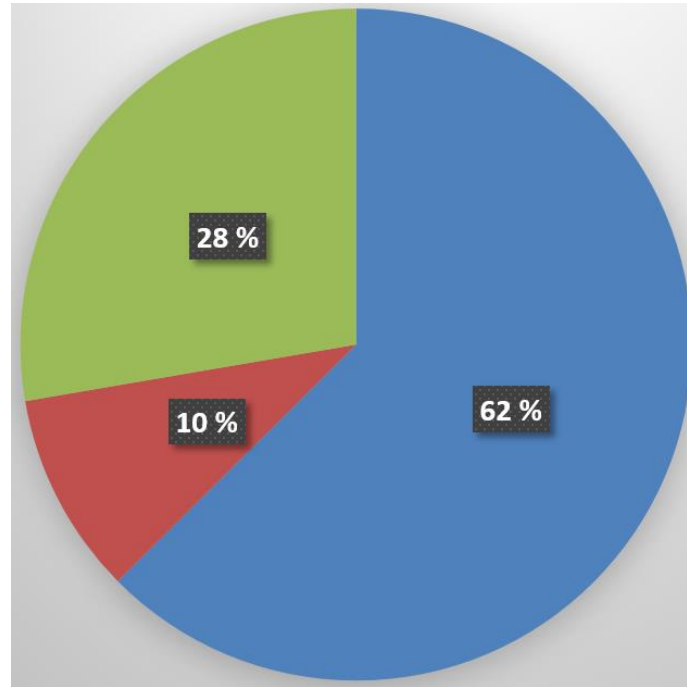
Luoda sekä alueellisesti että kansallisesti palveleva sulautuvan opetuksen pedagoginen malli sellaisille perusopetusikäisille lapsille ja nuorille, joiden opiskelu lähikoulussa ei onnistu

- Valtakunnallisen mallin kehittäminen ja kohderyhmän oppilaiden palveleminen
- Kunnallisen mallin pilotointi
- Oppimisympäristön kehittämistyö
- Opetushenkilöstön koulutus- ja perehdyttämispolun rakentaminen
- Nepsy-valmennuksen pilotointi osana siirtymää toiselle asteelle

Oppilaat

Fyysisesti sairaat oppilaat, jotka opiskelevat kotona mm. infektioeristykseen takia

Moniaineallergia/sisäilma-altistus
Fyysinen sairaus
Psyykkiset syyt

Perusopetuksen päättövaiheen oppilaat, jotka eivät pysty käymään koulussa pääasiassa psyykkisten syiden vuoksi

Sulautuvan oppimisen malli

Kotona opiskelun
tuki Tuuvessa

Tuki kohti lähikoulua

Opetuksen striimaus

- Tavoite on opetuksellisten asioiden lisäksi ylläpitää sairastuneen lapsen tai nuoren sosiaalisia suhteita
- yhteistyössä koulun kanssa kartoitetaan tekniset valmiudet ja räätälöidään etäopetus yksilöllisesti
- Etälukujärjestys
- Vinkit opettajille
- Tiedottaminen: oppilaat ja vanhemmat
- <https://sairaanakinselvviaakoulusta.wordpress.com/>
- www.etaopetus.fi

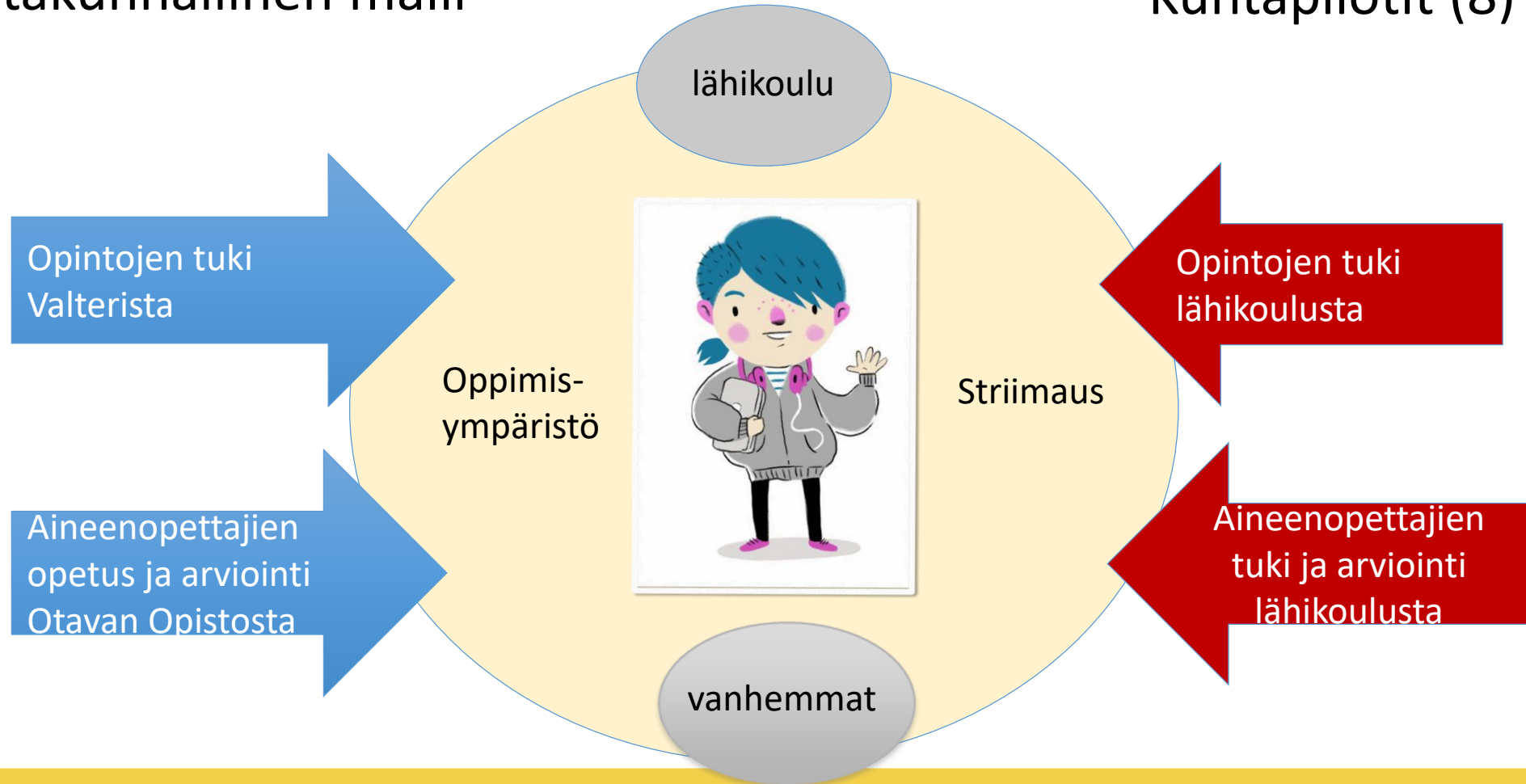
Muikku - oppimisympäristö

- Avoimet materiaalit OPS2016
 - otavanopisto.muikkuverkko.fi
- Aineenopettajien vetämät ryhmäkurssit ai, ma, ru ja en
- Erityisopettajien pitämät tukikurssit bi, ke ja fy
- Nonstop –kurssit, joissa edetään omassa aikataulussa
- Kurssien pedagoginen kehittäminen

Valtakunnallinen malli

Kuntapilotit (8)

	Valtakunnallisissa mallissa	Kuntapiloteissa	Striimauksen kautta opetuksessa	Yhteensä
2017	30	10	30	70 oppilasta
2018	50	39	36	125 oppilasta
	80	49	66	195 oppilasta

Muikku-oppimisympäristöön suoritettu yhteensä 256 kurssia (2017 – 2018).

8% oppilaista ei pääse alkuun opinnoissaan.

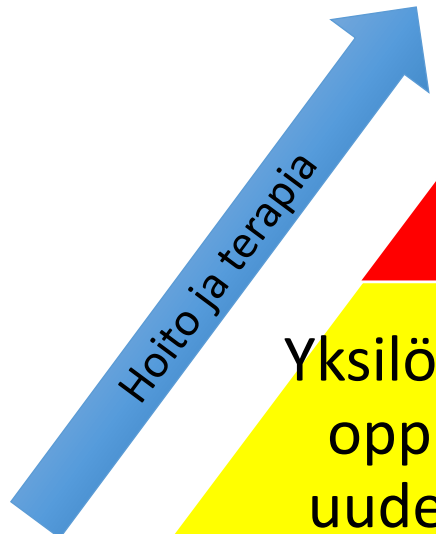
Oppilaista 35% on poikia ja 65% tyttöjä.

Kysyntä on tarjontaa huomattavasti suurempi

Verkko-opetushankkeiden aikana (4 lukuvuotta) 35 oppilasta on saanut päättötodistuksen, ja heistä 86% on jatkanut opintoja 2. asteella.

Oppilaisiin liittyvä tutkimus meneillään Jyväskylän yliopiston ja Stavangerin yliopiston yhteistyönä

Yksilöllinen oppilashuolto

- Tuuve, Monni Online
- Sairaalaopetus
- Taho-auto
- Hemmasittare malli

Yksilöllinen ja yhteisöllinen oppilashuolto; oppilaan uudelleen kiinnittäminen kouluun

- Pienluokkaratkaisut mm. jopo, itu, etu
- 3. Sektorin toimijat mm. Vamos, Ohjaamot
- Vertaistuki
- Opetuksen räätälöinti

Yhteisöllinen oppilashuolto; oppilaan kouluun kiinnittymisen jatkuva vahvistaminen

- Tuki oppimisvaikeuksiin
- Koulupoissaolokysely ja selkeä puuttuminen
- Yhteistyö perheiden kanssa
- Ryhmäyttäminen, kiusaamiseen puuttuminen yms. toimintakulttuuri

Virtanen, T. 2016

Koulu koulua käymättömille – teos

- Heräsimme siihen, että aiheesta on olemassa vain hyvin sirpaleista tietoa ja eriäviä käytänteitä – mitään yleistä työvälinettä ei ole tarjolla, kun aletaan kartoittaa tilannetta koululla
- Valterissa on tekeillä ensimmäinen kotimainen kokoava teos aiheesta
- kaiken kattava se ei varmasti ole, mutta ensimmäinen yritys raamittaa tätä pientä, mutta heterogeenista oppilasjoukkoa koskevaa tietoa suomalaisessa koulukontekstissa
- Sisältö tiiviisti:
 - (koulutuksellisen) syrjäytymisen ehkäisyn teoriaa ja käytänteitä
 - millaisia joustavia opetusjärjestelyjä perusopetuslaki mahdollistaa
 - konkreettiset raamit opetuksen järjestäjille poikkeavien koulujärjestelyiden toteuttamiseksi yhteistyössä kodin ja oppilashuollon toimijoiden kanssa.
- Teos sopii sekä kouluille, kodeille että moniammatillisille tiimeille
- Teosta toimittaa ohjaava opettaja lines Palmu ja kirjoittajajoukko koostuu aiheen tutkijoista, aihetta koskevan hanketyön konkareista sekä pitkän linjan erityisopettajista

Teemaseminaari Helsingissä 27.3.2019

**Osa Vip-verkoston teemaryhmän
toimintaa -> seuraa vip-verkosto.fi**

Kiitos!

Johanna.sergejeff@valteri.fi

Tiina.pilbacka-ronka@valteri.fi

lines.palmu@valteri.fi

